

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIV

Reus Diumenje 30 d' Abril de 1899

Núm. 3.883

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals
libreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallefè, carrer Junquera, 6. Preu
No's retornen los originals encara que no's publicin.

Administració y Redacció.

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

2 Reus, un mes	1.100	Pesos
a provincias trimestre	3.300	
Estranger y Ultramar	5.000	
Anuñels, á prensa convencional	5.000	

Farmacia Serra
oberta tota la nit

Esparrachs d' Argenteuil

La Sumpta
(APUNTA PER UNA NOVELA)

—Anton, corre, baixa, mire carta del noy; idressa home!

—Qué dius? es cert? —y mij esbufegant baixa'l pobre home ballantli las camas al pes de ses seixanta anys y son ventre abultat.

—Sí, te, llegeix —feu la pobre dona ellargantli una carta mentres ell forfollava afanyós las buixacars cerçant las ulleras.

—Encara no? —feu ella impaciente.

—Calma dona, cátexessa —y destapant la capseta de fusta llença un sospir mij ofegat.

—Ja era hora....

—Home, enllesteix per las set llagas de la Sanch.

Vaja, vame a veurer —y assentant las ulleras, demunt ser nas estarrufat y vermell, obri la carta y snent confegint llegiam pena lo següent: «Madrid—Estimats pares; en primer lloch tinch de dirloshi que estich bò gràcias à Deu, y demanarlos perdó de tot lo que ha passat. Aquí estich aburrintme, patint gana, convertit en un trinxerare y purgant les meyas culpas. Ja sé que sech igdigne de dirigirvros aquesta carta....

—Ay l'àngel de Deu! —interrompi esclatant en plor la pobre Mariagna.

—Calle, déixam acabar, —respongué ell, mentres am lo mercador torcava una llàgrima que s' havia escorregut de sos ulls enterbolint los vidres de las ulleras.

—Pobret! y tot això pel seu mal cap.

—Bé, bé, acabém —y tornant a esguardar la carta continuá... aquesta carta, més, la fam y l' empenediment m' hi obliga.

Vos esrich perque vull tornar à la llar de mos pares, à la meva, vull tornar à estrenyer am mos brassos à aquells per mi haurán sofert tant, à aquells que tan-las penas y privacions han passat per mí. Dissapte arribaré; si acás no'm voléu, escombreume ó patajeme com se fá à una bestiola; més si'm conserveu encar amor, com jo crech, aculfisme de nou y podréu convéncers del meu sincer arrepentiment.

Vos prego que de tot lo que us dich no'n dignau un borrell à la Sumpteta. Vostre fill, Pere.» Al pobre vell li caygué la carta de las mans; no sabia lo que li passava; tant aviat reya com plorava, semblaiva una criatura. Ella, la Mariagna, estiava assentada en un recó plerant també com una Magdalena.

Volien enraixonar y no podian; las llàgrimes nuavan llurs gelas; y com no, pobres vells, si després de quatr anys de penas y sufriments, de quatre anys de viure entre tenebres, veyen un núvol que s' esquinasse deixant entreveure l' sol benhanrat de la ditxa. Quatre anys que l' faltava'l seu fill sense saber ahot parval quatre anys que cada jorn al trencar l' alba s' atengava la pobre mare al llit ahot dormís per veure si havia tornat à la nit com feya abans molts cops, per sempre buyt, fret, y aquella fredor dels llençols glaseava son ànima, son cor de mare amorsida que malgrat les anys y les xeres, hauria fet cent collegues de camí per trobar à son fill, y això passavan los dies aumentant la pena en son cor que necessitava l' afabetzat as e segon el pudent l' consideració del

de continuadas curacions y d' una acceptació general, son les millors probas per demostrar que?

es lo millor remey per combatre per crònica y rebelde que sia tota classe de.....

XAROP SERRA

TOS

La que paga més contribució de la província.

Se 'n venen diariament á la botiga d' EN GAMBÚS, carrer de Vilà (Bou), núm. 12.

lacha de son fill, d' aquell fill que ella havia criat, necessitava consol y sola trobava amargura. Lo pobre Anton no podia tampoch consolarla, prou ho necessitava per ell.

Moltas de les rústiques nits d' hivern, després d' haver sopat, passat lo rossell y pregat per son fill, ella preguntava á ell:

—Y donchs Anton, qué 't sembla: ens pretegrá Deu?...

—Que 'm sembla? que 'm sembla? —y scotava 'l cap amagant las llàgrimas que de sos ulls brotaven mentres ella fent ls cor fort agafava l' llum y se 'n anava el llit per no fer chor amb ell y convertir lo redunit piset en una orga de gats.

II

Lo Peret era un xicot d' una vintena d' anys, alt y ben format, era l'estampa de san pare quan se va casar segona deya la pobre Mariagna sa mare. Desde molt jove tenia relacions am la Sumpteta, la noya más santa y pura de tot lo poble, y tohom ja veia en la parella un matrimoni felic; més un dia s' escampá la nova pel poble que l' Peret havia fugit amb una dona que no era la Sumpteta. Al principi ningú ho creya més per fi, la aterradora realitat omplena de desconsol als que l' estimavan de cor y al ensempra omplena d' alegria à més de quatre envejosos, servintlos aquesta feta d' escut per mortificar à la pobre noya que del disgust caygné malalta y am tanta gravetat, que les metjes temeren per sa vida.

Per més que tota la familia rebuscà tots los medis per saber ahot s' havia dirigit lo Peret, no ho legraren, això com tampoch endevinar los motius que l' induiren à realizar tal calaverada; era per tohom un misteri. Per més que las comares del carrer feren dife-rents comentaris no'n tregueren cap solució acceptable; ningú'n sabia un horall.

Això va passar llach temps. De poch en poch tohom ya anar oblidant aquella feta, tohom menos los pares del Peret y la Sumpteta; aquesta si que no. La fugida de son aymant ferí son cor, ferida que malgrat los remeys dels metjes que lograren tréurerla del llit, no la curaren y sufria, sufria molt pero ningú ho sabia. Qua n' hauria tret de contar las penas si no l' hagueran entès! si encara hagueran fet d' ella més mofa! Per xó, per xó solzament aparentava tranquilitat fent creure fins à sos pares que ja havia oblidat los amors de sa jovenesa, que ja havia oblidat à aquell home que li havia fet somniar un mon desconeigut de plishers, à aquell home que havia de feria felis!

La Sumpteta, malgrat la bondat de cor, era dona y ferien son amer propi las burlas que las amigas li feyan, lo pensar que havia sigut vensuda per una rival, y això l' induí a fer bona cara al Arciset, le fill del senyor notari, fins que obligada per un arreglo que feren los pares d' abdós eribá à acceptar las proposicions de prometat que aquells trameren. D' aquest modo les amigas ja no li ferian mofa, ja tenia altre cop promés y un promés que moltas per elles le voldriàns. D' aquesta manera feya callar la gent y satisfeyà son amer propi que li démanava venjança, encarique son cor la refusió, poig aquest jamay deixà de penar, bategant

sempre per en Peret encara que las conveniences socials, que l' dir de la gent, l' hagués vensut.

Això estaven les cosas quan los pares del Peret rebren la seva carta. Al cap de pochs dies arribà, rebentlo tota la familia am los brassos oberts y las llàgrimes als ulls. Quina alegria! de sos vellots pares!

Per fi podian estrenyer entre sos brassos aquell fill empedit, à aquell que ja l' creyan perdut, ensorrat baix lo llot del vici; per fi l' amanyagaven contra son pit, com manso xey. Per ells comensava una nova vida de pau y amor. L' únic que l' tormentava era saber qui paper faria ell al enterarse de lo que la Sumpteta havia fet.

La nova de la arribada d' en Peret a escampà per tot lo poble com si l' vent l' arrastrés per arreu. Allors tornaren à revifar los comentaris y las batxilleras del carrer tornaren à xerratjar. La pobre Sumpteta al rebre aquesta notícia caygné en terra presa de fort desmay. Los metjes s' alarmaren altre cop fent aterradores vaticinis. En Peret al saber fei lo que havia passat esclatà en fort plor volgient de totes maneras veuler per darrera vegada, potser, ès estimada, à aquella dona de cor gran, à aquella que per sa culpa estava agonitzant.

Malgrat las reflexions que tohom li feu, hi anà

Era una tarde del mes d' Abril. Lo sol ja llenava ses derrers raigs vermells com grana, que entravan per entre las cortinetas del quarto ahot joyala. Sumpteta y à sa claror se podía veure en un recó al pobre Arcis que ofegava tapant la boca am lo mercador, les plors de son cor. Al costat del llit de la malalta, sa mare, casi tan malalta com sa filla. Tohom callava, tohom estava mut; sols s' ochia lo brugit suau d' una mesca que revoltejava devant del balcó cercant la llum. Se respirava un baf d' hospital, de febre, de mort....

De sopte s' obrí la porta entrant en Peret. No semblaava ell: estava groch, flach, am la cara traspesta da per la emoció. Am pas macilent se dirigí vers el llit, quan adonantsen la vella que la cuidava s' aixectà y fera de si cridá: «Vésten, vésten, assessí». A aquelles crises la malalta alsa'l cap y veient al Peret llença un gemech ofegat y am lo bras li indica que s' hi sientse. Allavers la pobre mare no s' hi oposa y l' Peret anà al costat del llit tet moix, sens dir una paraula, am lo cap acost. La Sumpteta s' recolzá un poch; agafà am les mans demacradas las d' ell y obri sus encesos llavis per engranar, pero sa llengua no pogué pronunciar una sola paraula, già la vista en blanc y caygné altre cop al ceixí. En Peret llença un crit, tocant son front frat com la nen. Tohom hi corregué; posaren la mà sobre son pit y ja son cor de bategava; era morta....

«Encerces morídes les mires i s' aniquili el seu espíritu.

Al cap de poch temps en Peret se' embarcava per anar lluny, molt lluny, per no tornar mai més al poble. Los pares sofriran altre cop un fort disgust veient desfetes las ilusions. L' Arciset ja no feia res més de bò per més que tohom procurava distreure, no logravan apartar d' ell la melancolia. Los pares de la mare

as juntas festes, assembleas patrióticas de la Unió Catalana may deixeys d' ocupar son lloch essent en la actualitat vocal de la Junta Permanent de la Unió. Sa propaganda era eficás y persistent, com la del més convensut de nosaltres corregionalis y en gran part á sos afalys, sacrificis y travalls se deu la formació de la Agrupació Catalana de Vilasar de Mar en quina tasca tan valiosas personalitats s' hi repartiren la feyna. Fundà també l' coro de noys «Lo planter», dibuixant ell mateix la forma de las barretinas que portan com a distintiu y ensenyantlos hi també ell mateix las hermosas cançons de la terra, logrant alcansar uns efectes maravillosos ab tot y la uniformitat de las festes infantils. Mes si com a Catalanista valia tot lo que acabém de dir, com a amich, com a pare y com a notari no mereixia menys l' elogi. Son cor obert y sa honradeza á posta pera contradir als que negan á la generació actual las qualitats del verdader caràcter català.

Ha mort á la flor de la edat. Una pulmonia gripal que l' obligà a fer llit lo diumenge, acabà ab sa preciosa existència ahir al mitjdia, oferint lo consoledor espectacle de morir pensant en Déu, en sa familia y en sa patria. Rebats los Sants Sagments, cridà al entorn del llit á sus filles y les feu cantar «L' emigrant» pera morir, segons digué, ab lo ressó en sus orelles de música catalana. Després disposà son enterro y finà; Deu haja emparat la seva ànima!

Eraiem á la seva trista família la expressió més coral y ardenta de lo molt que sentim tant irreparable pèrdua.

Pera poder assistir al enterro s' te de marxer al tren de la una, hora de Barcelona.

Lo recaudat ahir en la Administració de Consums d' aquesta ciutat per diferents espècies, puja á peses 3761'00.

Remitit

Reus 29 Abril de 1899.

Senyor Director de Lo SOMATENT.

Molt senyor meu: Prego á vosté la publicació del següent comunicat, que ab aquesta fetxa he dirigit al senyor Director del *Diario de Reus*.

Y anticipantli las gracies queda de vosté atent y affe. s. s. q. b. s. m.

PER LO GAS REUSENSE

L' Administrador

THAT PERE FREIXA.

Senyor Director del *Diario de Reus*.

Molt senyor meu: En lo número d' avuy de son periòdich ha sortit àltum un article referent al modo de procedir dels operaris d' aquesta Societat «Gas Reusense» que estan instalant la red pera nostre servei d' alumbrat elèctric, en lo qual s' ataca ab molta duresa suposats fets portats á cap, en concepte del articulista, per los mateixos.

Comprendrà vosté que en cassos semblants es natural nos defensém de las ofensas que se ns infereixen, procurém rebatre los arguments aduhits y deixem las coses en son lloch, reservantnos, no obstant, la entrega del article als tribunals de justicia pera que procedeixi, si ni ha llech á això, contra qui correspongi.

Ahir per lo matí estiguem en lo carrer de Barres colocant nosaltres línies, férem com fem en totas parts y si forsosament hi ha que tocar las línies de l' altra Empresa al temps de pujar las nostres, se fa ab exquisit cuidado, potser ab algo més del que emplea ella ab nosaltres. Se pot comprobar á totas horas que no s' feren malbé las línies de la Electra, que no hi hagué procedir incorrecte, ni contestació brusca per part de ningú y que cap vehí produí cap queixa per las malas paraules suposadas, que si acas, existirán sols en lo cervell dels informadors anònims que te son periòdich y quals notícias ab tanta lleugeresa vostè ha acullit.

Si vollo senyor Director del *Diario* sapiguer si las màquines de vapor, dinamos y red compleixen ab las condicions de seguretat y funcionament que deuen exigirse en tota instalació ben montada, y ab lo que faria á la vegada un bon servei al públic, no te més que demanar y publicar l' informe que l' enginyer D. Felip Font donà, y deu conservarse en l' Ajuntament y en lo qual se preveu la facilitat ab que, degut á la complicació de las transmissions existents en la sala de màquines, la gran probabilitat que hi ha de produuirse una desgracia, cas de averia. En quant als «corta-circuitos» observats, tots los enginyers saben la

facilitat ab que s' produheixen en las reds de conductors despullats, per lo vent y altres causes, no criminales, com se preté, y més quan per la carga hi ha dilatació inevitable, aumentada per lo calor propi de la estació en que estén: dits «corta-circuitos», que s' han produhit, se reproduheixen y s' reproduhirán inevitablement, més sovint ara y en menor número quan se modifiqui la red, no deurián mai produhir á la fàbrica la cayguda de la corretja, y fins en aquest cas no causarà mai la menor desgracia al personal de servei si s' haguassin pres las precaucions degudas.

Ab la major consideració quedo de vosté affom. y atent s. s. q. b. s. m.

PER LO GAS REUSENSE

L' Administrador

PERE FREIXA.

Secció religiosa

Sant d' avuy. — Sant Pelegrí.

CULTS RELIGIOSOS

Parroquia de Sant Joan Batista (Providencia). Continua l' exercici de las Curanta Horas. S' exposa en l' ofici de las 9 y s' reserva á las 7 ab lo cant del Trissagi. Lo diumenge aquests actes se verificarán mitj hora més tard.

Parroquia de Sant Francesc. Avuy á dos cuarts de set de la tarde se comenza la funció del Mes de Maria, que las Filles de la Inmaculada tributarán á la seva Celestial Patrona, predicant lo Rvnt. Mossen Francisco Solé y cantant se variadas lletretas per la escolania del senyor Pla-nas y acabantse ab la oferia de las flors per las nenes. Los demés dies á las set de la tarde.

Sant de darrat. — Sant Felip.

Secció comercial

MOVIMENT DEL PORT DE TARRAGONA

Entrades del dia 28

De Port-Vendres, en 5 dies, pail. francés «Alphonse et Marie», de 62 ts., ab bocoyys buysts, consignat á D. Anton Mariné.

De Civitavecchia, en 11 dies, berg. gol. italiana «Venilia», de 90 ts., ab dogas, consignat á don Lluís G. Agostini.

De Valencia, en 16 heras, v. «Cervantes», de 296 ts., ab efectes, consignat á don Joseph María Ricomá.

Despatxades

Pera Bugie, v. italià «Mariquitas», en lastre.

Pera Port-Vendres, pol. gol. francesa «La Paix», ab vi.

Pera Cartagena, l. «Constancia», ab farina.

Pera Barcelona, v. «Cervantes», ab efectes.

J. Marsans Roi

Representant: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA AGNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarde d'ahir:

Interior	63'55	Aduanas	94'50
Exterior	'	Norts	48'25
Amortisable	'	Fransas	45'45
Cubas 1896	66'12	Filipinas	12'60
Cubas 1890	57'12	Obs. 6 070 Fransa	84'25
Exterior París	59'80	Id. 3 070	43'50

París

GIROS

19'50 Londres

30'

Anuncis particulars

“EL BRONCISTA”

Carrer Major, número 18.—REUS

Taller especial pera la reforma dels aparatos gas y petroli á electricitat.

Construccions de tota classe d' aparatos pera la electricitat, gas, petroli y espelmas.

Incandescència per lo gas y alcohol ab metzères del sistema més adelantat.

Làmparas á foco ab lo meixero «Universal».

Restauració y reparació á preus limitats de tota classe d' aparatos, especialitat de la casa.

Instalacions pera aguas y gas y tot lo concernent al ram de Lampisteria y Llauferia.

Instalació de timbres elèctrics ab material asssegurat.

REUS.—CARRER MAJOR, 18.—REUS

ESCORIAS THOMAS.

Vègis l' anunci de la quarta plana. Dírigir-se á casa Gambús, carrer de Vilà (Bou) 12.

OBRA NOVA

Fills ilustres de Reus

Francisco Gras y Elias

3 pessetas exemplar.—Se ven en aquesta impremta LA RACIÓ

LA ELECTRA REUSENSE

Proporcionantse al public lo servei del alumbrat elèctric conforme als més coneguts avensos de la ciència y en les condicions més ventajoses, la «Electro Reusense» se complau en consignar que les instalacions per l' alumbrat particular, s' han fet y continuarán fent, baix les condicions iguals á las que estableixi una altra empresa qualsevol que serveixi al públic suu elèctrich.

Los encàrrechs se serveixen per lo torn escrupulos en que s' reben en la fàbrica.

Carrer de Sant Celestino, números 5 y 7

Horas de despaig: De nou del matí á una de la tarde y de tres á vuit de la nit.

Per la Electro Reusense
Lo Director.

Imp. de C. Ferrando.—Plaça de la Constitució.

Gas Reusense

Alumbrat elèctrich

Molt pròxims á la inauguració del servei del alumbrat elèctrich, y comptant ab poderosos medis pera la producció de quanta energia sia necessaria y una red celocada en forma tal que permet suministrar lo fluid abont se demani, aquesta Societat se complau en anunciar que quedan anulades las tarifes y condicions anteriorment repartides, substituintlas per novas tarifes ab rebaixa de prop d' un 50 per 100 en los preus primitivament estableerts. A saber:

Una làmpara incandescent de 5 bugias, pessetas 1'25 al mes.

de 10	1'75
de 16	2'50
de 25	3'75

UN KILOWAT-HORA (que representa aproximadament lo censum d' una làmpara de 10 bugias durant 30 horas) pessetas 0'50.

Això mateix te l' gust de fer públich que ara y sempre, tant en preus com per lo que s' refereix a las condicions de instalacions particulars qualsevol que sian unes y altres, lo GAS REUSENSE concedirà quantas ó més ventajas concedeixi qualsevol altra Companyia establecida ó que s' estableixi.

Reus 29 d' Abril de 1899.—L' Administrador.

